

Sylwester Szafarz

W dniu 1 września 2026 roku przypada pierwsza rocznica proklamowania przez prezydenta ChRL Xi Jinpinga bardzo ważnej Inicjatywy ws. Zarządzania Globalnego (GGI – Global Governance Initiative). Wydarzenie to miało miejsce podczas konferencji przywódców państw członkowskich Szanghajskiej Organizacji Współpracy Plus obradujących w rozszerzonym formacie (SOW Plus), w mieście Tianjin. W konferencji na szczycie uczestniczyli łącznie przywódcy 20 krajów i 10 organizacji międzynarodowych. Analizowana kluczowa Inicjatywa uzupełnia merytorycznie i politycznie dotychczasowy zestaw wcześniejszych inicjatyw globalnych zgłoszonych przez najwyższego przywódcę chińskiego a mianowicie: - ws. rozwoju globalnego (z 2021 r.); - ws. bezpieczeństwa globalnego (2022 r.) i - ws. cywilizacji globalnej (2023 r.).

Z całej różnorodności problemów zawartych w analizowanej inicjatywie prezydenta Xi oraz w obradach ww. konferencji na szczycie na szczególną uwagę zasługują te elementy, które służą powszechnemu zrozumieniu i wspólnej ocenie aktualnego stanu stosunków globalnych oraz podjęcia działań i inicjatyw budujących porozumienie, a w perspektywie fundamenty globalnego pokoju.

Anachroniczny hegemonizm zachodni

Tendencje hegemonistyczne opierające się o ideologię neoliberalną są główną przyczyną doprowadzenia świata do bezprecedensowego kryzysu politycznego, gospodarczego, społecznego i militarnego zagrażającego istnieniu życia na Ziemi. Co gorsza, hegemonizm zachodni zmierza jedynie do utrzymania swej dominacji, nie wykazuje woli politycznej oraz nie poszukuje metod i środków zdolnych do sprostania obecnym wyzwaniom (np. zmiany klimatyczne, pandemie, kryzysy gospodarcze, regionalne konflikty zbrojne i in.). Jak widać hegemonizm nie jest zdolny do zażegnania wielkiego niebezpieczeństwa zagłady, w wyniku czego zwiększa się ono z każdym dniem. Ludzkość znalazła się obecnie na krytycznym etapie w swej odwiecznej ewolucji. Nastąpiła najwyższa pora, aby położyć kres temu niebezpieczeństwu, aby powstrzymać zgubne procesy cywilizacyjne i wprowadzić człowieczeństwo na pozytywną drogę rozwoju.

Hegemonizm nie respektuje norm i zasad prawa międzynarodowego, narzuca innym własne wzorce, prawa dżungli, normy i reguły (np. tzw. „demokracja” amerykańska etc.), dzieli narody i państwa na silniejszych władców i na słabszych podwładnych, którzy są spychani na marginesy cywilizacyjne. W realizacji swych zamierzeń hegemonizm zachodni ucieka się do metod potęgowania dysproporcji, stosowania sankcji, presji gospodarczo-finansowej, nacisku dyplomatycznego i militarnego, izolowania oraz dyscyplinowania innych krajów, szczególnie z Globalnego Południa. Prawo weta, presja finansowa, akcje zbrojne, hard power, morderstwa polityczne, praktyki zimnowojenne, protekcyjnistyczne itp. wywierają silny negatywny wpływ na obecny opaczny „anty-system zarządzania” sprawami globalnymi oraz poważnie osłabiają zaufanie pomiędzy narodami i państwami. O to właśnie chodzi hegemonistom zachodnim. Obecny nieład trwa już od dłuższego czasu, szczególnie od I rewolucji przemysłowej oraz od zakończenia II wojny światowej; bowiem Globalny Zachód opanował i kontroluje nadal kluczowe instytucje oraz liczne międzynarodowe ośrodki decyzyjne. Taki stronnictwo stan rzeczy jest nie do utrzymania na dalszą metę i wymaga radykalnej naprawy dla dobra powszechnego,

szczególnie poprzez wielobiegunowy, pokojowy i sprawiedliwy ład międzynarodowy, poprzez położenie kresu zachodniemu dyktatowi hegemonistycznemu oraz poprzez utworzenie systemu nowoczesnego, równoprawnego, obiektywnego i efektywnego zarządzania sprawami światowymi.

Innowacyjne propozycje Xi Jinpinga

Z satysfakcją stwierdzam, że analizowana Inicjatywa Zarządzania Globalnego stanowi skuteczne antidotum wobec zachodniej dyktatury hegemonistycznej oraz zapowiedź pozytywnych zmian systemowych. Bowiem w swoim przemówieniu na ww. szczycie SOW Plus w Tianjin prezydent Xi przedstawił nowatorski i kompleksowy program uzdrowienia sytuacji oraz ustanowienia efektywnego systemu zarządzania sprawami globalnymi w interesie całej ludzkości. Właśnie temu długofalowemu celowi makro ma służyć ów program. W swym przemówieniu prezydent Xi stwierdził, w duchu tradycyjnej filozofii chińskiej, co następuje: „powinniśmy rozebrać stare mury, a nie wznosić nowych”. W tym rozumieniu GGI zmierza do usunięcia istniejących anomalii, przeszkód oraz anachronizmów, a także do umożliwienia wszystkim narodom, państwom i podmiotom pełnoprawnego oraz równoprawnego udziału w tworzeniu lepszej, wspólnej przyszłości świata. Wiele świadczy też o tym, że Chiny Ludowe dążą konstruktywnie do utworzenia równoległego (alternatywnego) systemu zarządzania sprawami globalnymi osłabiającego hegemonię i monopol USA oraz Zachodu w tej materii. Nie ulega wątpliwości, że Inicjatywa prezydenta Xi kryje też w sobie elementy krytyki wobec dotychczasowego „anty-systemu” zarządzania globalnego, ale zawiera również konstruktywne propozycje zmierzające do naprawy i do poprawy istniejącego stanu rzeczy.

Prezydent Xi wyeksponował pięć głównych zasad i norm, które powinny zostać uwzględnione w całym procesie tworzenia nowego systemu zarządzania globalnego:

- zapewnienie suwerennej równości wszystkich państw i narodów, większej dozy demokracji w stosunkach międzynarodowych oraz szerszej reprezentacji krajów rozwijających się, szczególnie z Globalnego Południa;
- stosowanie norm prawa międzynarodowego oraz unikanie metodologii „podwójnych standardów”, czy też narzucania norm jednych państw innym państwom;
- budowanie nowego sprawiedliwego pokojowego ładu międzynarodowego na zasadach wielobiegunowości (multilateralizmu) oraz zrezygnowanie z jednobiegunowości i z rozwiązań blokowych;
- tworzenie nowego systemu zarządzania sprawami globalnymi z uwzględnieniem potrzeb oraz interesów obywateli;
- podejmowanie realnych poczynań, a nie symbolicznych, czy retorycznych gestów, rozwijanie praktycznej współpracy międzynarodowej i niedopuszczanie do tego, aby tworzenie nowego systemu zarządzania globalnego wlekło się w ogonie wobec innych poczynań, czy też zostało poćwiartowane na kawałki.

Sprawą o kluczowym znaczeniu jest dążenie ChRL do dbałości o interesy oraz o potrzeby narodów i państw z Globalnego Południa, a także całej społeczności światowej. Problematyka krajów rozwijających zajmuje poczesne miejsce w staraniach chińskich, zwłaszcza jeśli chodzi o zwiększenie i o zapewnienie tym krajom właściwej reprezentacji na forum międzynarodowym. Chiny rozumieją doskonale te problemy i wspierają starania krajów rozwijających się, szczególnie z Globalnego Południa, w zakresie zapewnienia im odpowiedniego udziału w tworzeniu nowego układu sił oraz stosownych norm i instytucji na arenie międzynarodowej. Skrajnym przykładem jest sytuacja, w której najliczniejszy kraj świata Indie nie są członkiem

Rady Bezpieczeństwa ONZ.

Refleksje na zakończenie

Analizowana nowa Inicjatywa, w tak istotnej i fundamentalnej sprawie jak zarządzanie globalne, stanowi jeden z najważniejszych, wręcz spektakularny element polityki zagranicznej i dyplomacji ChRL. Jest to także kolejny ceniony polityczny sukces osobisty prezydenta Xi Jinpinga w jego aktywnych poczynaniach na arenie międzynarodowej określanych powszechnie jako Xiplomacy. Ludzkość uznaje i ceni te poczynania. Co więcej, GGI stanowi ważny dowód na to, że ChRL zamierza rozwijać coraz bardziej dynamiczną współpracę międzynarodową oraz przeprowadzać niezbędne reformy, bowiem obecny układ sił na arenie globalnej nie odzwierciedla już realiów współczesnego świata. Strona chińska lansuje także potrzebę rozszerzenia wachlarza dziedzin, którymi powinna zajmować się społeczność międzynarodowa w nowych uwarunkowaniach, jak np. sztuczna inteligencja, głębokie badania dna oceanicznego, nowy międzynarodowy system finansowy, badania przestrzeni kosmicznej itp. Chodzi także o zlikwidowanie głównych deficytów (słabości) występujących na arenie międzynarodowej, jak np. deficyt zarządzania globalnego, deficyt pokoju, deficyt rozwoju, czy deficyt bezpieczeństwa itp.

Ważną rolę w tych staraniach odgrywa też BRICS Plus oraz Szanghajska Organizacja Współpracy, Instytucja pasa i szlaku, a także wcześniejsze ww. Inicjatywy chińskie. W planach chińskich ONZ zajmuje poczesne miejsce jako jedno z głównych ogniw tworzonego wielobiegunowego ładu światowego i nowego systemu zarządzania globalnego choć, naturalnie, Organizacja ta wymagać też będzie odpowiednich reform modernizacyjnych.

Wymowny jest fakt, że ponad 160 państw i organizacji międzynarodowych już wyraziło poparcie dla GGI, a przedstawiciele 60 państw włączyli się do Ugrupowania Przyjaciół Zarządzania Globalnego. ChRL zwraca przy tym szczególną uwagę na zapewnienie wszystkim stronom wzajemnych korzyści, na przestrzeganie zasad suwerennej równości oraz na poszanowanie ich różnorodności. Towarzyszy temu dążenie do dostosowania systemu zarządzania globalnego do realiów XXI wieku i wieków następnych; oraz przeświadczenie, że jedno państwo, w pojedynkę, nie zdoła rozwiązać obecnych problemów, że anty-system zachodni rozpada się od wewnątrz, że niezbędne są odpowiednie rozwiązania alternatywne itp. Bowiem, gdyby obecny stan rzeczy był nadal utrzymywany, to wówczas ewentualna beczynność groziłaby „katastrofalnymi skutkami” dla całego świata.

W rozważaniach i w poczynaniach Chin, także w kwestiach zarządzania globalnego, poczesne miejsce zajmują kluczowe problemy międzynarodowe wymagające rozwiązania, a mianowicie:

- sprostanie wyzwaniom globalnym;
- usprawnienie zarządzania globalnego;
- łagodzenie napięć geopolitycznych;
- rozwiązanie kryzysu gospodarczego hamującego rozwój;
- promowanie rządów prawa z jednoczesną likwidacją „prawa dżungli”;
- eliminowanie skutków globalizacji i protekcjonizmu;
- hamowanie procesu upolityczniania gospodarki;
- stosowanie zasad sprawiedliwości i uczciwości;
- budowanie ładu wielobiegunowego; realizowanie polityki dla dobra ludzi (obywateli) itp.

Jak widać, są to zadania na miarę gigantów, ale lepsza wspólna przyszłość człowieczeństwa jest uzależniona od pomyślnej realizacji tych zadań. W procesie tworzenia i praktycznej realizacji norm GGI nie chodzi bynajmniej o bezpośrednie zlikwidowanie „nieładu”, ale jak

podkreśla prezydent Xi Jinping: „Chiny będą zawsze po słusznej stronie historii – stronie postępu ludzkości i multilateralizmu”. Takie pryncypialne stanowisko jest zapowiedzią i gwarancją powodzenia w realizacji norm nowej Inicjatywy ws. Zarządzania Globalnego!

Sylwester Szafarz